

Puente, Fr. Francisco de la

Oratio habita VallisoleTanz

Academiz

Valladolid, 1826

t. 167117
C 7624985

R 201043

DE STUDIO RELIGIONIS

AD OMNES SCIENTIAS NECESSARIO.

ORATIO

HABITA IN REGIA VALLISOLETANA ACADEMIA

*Testimonium Domini fidei
sapientiam praeferens pariter*
R. P. Fr. FRANCISCO DE LA PUENTE
*Ord. Præd. in prædicta Academiâ Doct. Theolog.
et primariæ Cathedræ S. Thomæ pro sua Religione
Moderatore.*

DIE 18 OCTOBRI AN. DOM. 1826.

VALLISOLETI: APUD APARICIO.

1826

DE STUDIO KILICKI
AD OPERA SCIENTIIS NECESSARIA.

ORATIO

IN HONORE S. VALLISOLETANI ACADEMIAE

*Testimonium Domini fidele,
sapientiam praestans parculis.*

PSALM. 18. v. 8.

IN HONORE S. VALLISOLETANI ACADEMIAE
DIE 13 OCTOBRI ANNI DOM. 1826.

DIE 13 OCTOBRI ANNI DOM. 1826.

VALLISOLETTI: APUD AFRANIO.

ORATIO.

Nemo me hodierno die ad dicendum idcirco accessisse putet, ut in hac tanta Litteratorum hominum frequentia, de dignitate ac praestantia bonarum Artium, (ut moris est) verba faciam. Novi etenim, quod nullus vestrum ignorat, optimis disciplinis magis congruere praefari quidpiam, quod ad earum verum progressum referatur, quam ad ipsarum laudes, novo aliquo, et singulari argumenti genere celebrandas, orationem exornare. Quid enim est, quod ad optimarum Artium praestantiam, ingeniosè excogitari, aut diserte dici possit, quod ab eloquentissimis Viris jam pridem occupatum, splendidèque ex hoc ipso loco pertractatum non fuerit? Quocirca, ne actum agere videar, nihil de litterarum dignitate, aut praestantia in medium proferam, sed illud tantum totis viribus demonstrare contendam, quod christianae reipublicae interest plurimum, ut scilicet una cum integris, purisque moribus, optimarum Artium studia coalescant. In id igitur meam omnem curam convertam, studiosorum Adolescentium animos ad studii Religionis amorem inflammando. Vos interea, meritissime Rector, clarissimi Laureati,

Auditores sapientissimi, vos omnes oro atque obsecro, ut me pro singulari vestrà humanitatè, bonàque cum venià audiatis.

En, perillustris Academia, en vobis via, quam nova studiorum lex monstrat ad verum litterarum progressum faciendum, et ad dignum ornamentum in litteris adipiscendum. Dum enim præcipit omnibus Studentibus quintum suorum studiorum annum Religioni Divinæ consecrare; quid aliud facit, nisi manifestam scientiarum omnium, et arctissimam cum virtute necessitudinem comprobare? Nullus certe potest eas satis honestè colere, aut in illis quidquam proficere, nisi ad ingenii elegantiam, et doctrinæ copiam, accedat id quod Religio docet, præclara scilicet vitæ commendatio. Quid enim litteræ in homine nequam et improbo, nisi gladius in vesani, ac furiosi manu districtus? Tristissima quidem hujus veritatis exempla, quæ nulla unquam ætas satis lugebit, nulla delebit oblivio, nostrorum temporum historiam contemplanti, sese offerunt. Volumina sanè plurima, quorum copià in dies obruimur, rem hanc satis apertè testari possunt. Quot in illis insulsa! Quot negligentiae et erroris plena! Quot etiam omnino ridicula continentur! Si ergo Religionis studium semper fuit omnium aliarum scientiarum studio præmittendum; si nobilitas, utilitas, decor etiam hujus scientiæ pertraxerunt exquisiti judicii viros, ut in illa addiscenda insudarent: affirmo, hoc quo

vivimus sæculo, aliam et longè potentiorẽ esse causam, quæ ad hujusmodi studium omnes debeat vehementius incitare. Quotus enim quisque est, qui nesciat, nos in ea luctuosa incidisse tempora, quibus undequaque impetitam, indicto crudeli bello, Religionem cernimus? Videmus typis mandari, et publicæ luci exponi, omniumque manibus versari, etiam juvenum atque muliercularum, opera tenebricosa, in quibus non pars Religionis lacessitur, sed tota penitùs evertitur: in quibus christianæ pietatis officia funditùs profligantur. Videmus præcepta fidei, spei, charitatis, et Religionis eludi: justitiæ, societatis, et honestatis vincula rumpi, ac dissolvi. Videmus, et lugemus nova quotidie prodire volumina, ac sub egregio aliquo titulo corruptelas tegere innumeras, ut sordidarum opinionum faces illustri fuco celentur, non secùs ac profundum cœnum, et graveolentem paludem vestit viridanti fronde fragilis cespes. Cernimus et flemus nunquam se latiùs effudisse scribendi licentiam, nunquam majorem criminibus veniam datam, nunquam magis contra Deum et naturam peccasse impotentis ingenii humani lasciviam: et post tot corruptelas, nescio quid dicam, nisi ut cum Augustino doleam præsumptionem humanam, et mirer patientiam Divinam.

Hinc quærunt multi, et conqueruntur non pauci pietate insignes, doctrinâque conspicui, un-

de non multis abhinc annis tanta in doctrina morali irreperit laxitas, et novitèr opinandi libido. Unde hoc, ajunt, unde hoc? Unde quòd novà quotidie addantur pejora prioribus? Quò enim Majorum nostrorum pietas? Quò publici mores? Quò ille juventutis ardor ad virtutem, ad gloriam, ad sapientiam, abierunt? Innumeri sunt qui quotidie deceptæ juventuti propinent, pro pristinâ morum disciplinâ, nescio quam universalem ethicam ad Lucretianos Canones, ex Epicuri hortis decerptam: et pro mente, ac recta ratione excolenda, ea tantum, quæ doceant ad voluptarios sensus res omnes exigere. Quam lubricæ itaque, his moribus, adolescentiæ viæ proponuntur! Ejusmodi certè, quibus diutius insistere sine publicâ rerum prolapsione vix possit.

Non me latet; heu! nec vos effugere potest pestis tam lethalis, tot, tantorumque malorum fons et origo. Quia scilicet nonnulli, utinam non in tanto numero essent! narrationes Patrum et Seniorum prætereuntes, propriæ innituntur prudentiæ; non ad amussim lapidem, juxta philosophi præceptum, sed ad lapidem amussim aptantes; mores non ad normam Canonum componunt, sed Canones ad morum corruptelas turpi accommodatione inflectunt: non ad Evangelium opinationes suas, sed ad suarum opinationum præjudicia Evangelium metiuntur: non legibus voluntatem subjiciunt, sed contrà ad voluntatem, voluptatemque,

legem obliquant, atque contorquent. Cernere enim est, in non paucis Neotericorum lucubrationibus, sententiarum pugnas nullo sacrarum Scripturarum, Canonum, Patrumque praesidio munitas, sed recentiorum Doctorum Syllabo hinc inde vallatas. Dum igitur haec scimus, et novimus hujusmodi mala nihil esse praecipue, quam fucatam incredulitatem, atque impietatem reconditam: eo agendum modo nobis est adversus illa, quo adversus hanc actum est omni saeculo. Ad studium Religionis necessario veniendum est, cui lex omnis innititur, et a qua perficitur. Excellentia objecti, quod est ipse Deus Opt. Max. magnitudo consequutionum, quae sunt sortes hominum in aeternum duraturae, evidenter convincunt Religionis studium ceteris omnibus, cujuscumque generis sint praestare, esseque Viro litterato apprimè necessarium ad id adimplendum, quod solius veri sapientis est: scilicet ad impiorum calumnias diluendas, ad errores profligandos, ad Patriae, ad Ecclesiae gloriam promovendam, et ad christianas omnes virtutes excolendas.

Habent (fatendum est quidem) scientiae omnes, artesque ingenuae peculiaria sua decora, semperque summâ laude digni, et de humanâ societate bene mereri dicuntur, qui diutina studia, assiduosque labores pertulerunt ut illas colerent, et, ut dici solet, ad umbilicum perficerent: sed eas profiteri cum utilitate ac dignitate non possunt,

nisi ad doctrinæ copiam accedat virtus, cujus tanta vis est, tanta dignitas, atque auctoritas, ut quo illa cumque incubuerit, eo cætera inclinet omnia. Nam cum virtus morum sit quidam quasi spiritus litterarum, hæ vero quoddam quasi corpus virtutis; profectò illa si absit, jacebunt et litteræ, et ipsarum omnes conatus. Si quidem nulla esse potest orationis, etsi gravissimæ auctoritas, nullum pondus, sicubi etiam quantum momenti affert sapientia atque eloquentia, tantum vitæ detrahit turpitudò.

Oportet ergo virum probum existere, qui Philosophus, qui Medicus, qui Jurisperitus est, aut qui Theologi personam sustinet. Sed proh dolor! Quam multi sunt hodie qui sapientiæ laude gloriantur, et supra alios sese insolentius efferunt; tam sunt pauci, qui vindicare sibi laudem illam jure possint, et vel ipsum Viri sapientis cognomen meruisse videantur. Nam cum vacuum et inane nomen, nemo peritus rerum æstimator, sapientiam esse dixerit, neque eandem ullo ponendam in pretio arbitretur, nisi arctissimam habeat cum virtute necessitudinem: tùm certè quisquis ipsum sapientiæ decus exoptat, is studio Religionis incumbat, quo solo frequentissimum virtutum omnium comitatum potest ante omnia præ se ferre. Alioquin magnum et insigne nomen, quod honestissimarum disciplinarum cultores tulerunt, licentiosioris vitæ famâ obscurat; dum tot illustrium

virorum modestiam, insolentē superbiā: continentiam eorundem, levitate; diligentiam, socordiā: parsimoniam, luxu: sobrietatem, intemperantiā: fortitudinem, ignaviā contaminat, ac corrumpit. Præterea studio Religionis discent curiositatem nimiam vitare, qui non contenti quibusdam, quæ in scientiis philosophicis, et liberalibus artibus sunt utilia, audire non cessant, et exercitari in multis, in quibus nihil est nisi vanam curiositatem invenire. Contra quos dicitur Eccl. 3. cap. *In supervacuis rebus noli scrutari multipliciter, et in pluribus ejus operibus ne fueris curiosus.*

Jam hæc sunt causæ, Auditores sapientissimi, quibus, meâ quidem sententiâ, debent omnes studia sua Religioni conferre, ut eâ Magistrâ discant, quæ porrò virtutes sapientem efficiant. Illum quippe docet sapientem esse, quem in ferendis laboribus, patientiâ; in rebus adversis tolerandis, constantiâ; in spernendis voluptatibus, robur animi; in vincendis cupiditatibus, fortitudo, commendant.

Sic Philosophia bona est, et utilis, si honestatis, continentiæ, fidei, justitiæ, cæterarumque virtutum Parens sit, et Magistra. Hoc pacto illam Tullius humanæ vitæ ducem, virtutis indagatricem, et vitiorum expultricem appellat; et Plato, donum, et inventum Deorum immortalium, quò homini majus, aut melius datum non fuerit. Si vero Philosophia per erraticæ rationis ludibria suamet brevi luce, absque alio adjumento, Reli-

gionis arcaña pervadere tentet, audax est, pernicioſa eſt. Quidlibet audendi, et producendi libertas ea non eſt, quæ verum efficiat Philoſophum, ſed quæ graviffimorum malorum fons ſit, et origo. Impius per illam lectionem dat atheiſmi, ut in Dictionario philoſophico: nefanda cordis ſui eructat inhoneſtus, ut in libro puellæ Aurelianenſis: adverſus Animam, Religionem, ejuſquæ inconcuſſas veritates, irreligioſus inſurgit, ut in ſpecimine hiſtoriæ univerſalis, alibique ſæpe peractum eſt. Per eam iniquiores, ſe veritatis deſenſores inſclamant, hincque nulla fermè remanet regula diſtinguendi à veritate mendacium. Quot itaque, et quanta inexpertæ præſertim juventuti ſcandala? Neceſſarium igitur philoſophis Religionis ſtudium, cujuſ eſt Philoſophiam regere, complere, ſpeculationes ejus illuſtrare, et ab erroribus ſartam tectam ſervare.

Et de Medicina quid loquar? ſatis eſt Hippocratem audire, ut quis intelligat Religionis ſtudium medicis eſſe pernecceſſarium. Nam præter memorabilem illam de purgatione morali lucubrationem, in quâ non tam medici quam philoſophi moraliſ munus ſuſtinens, à medico pravos mores, avaritiæ labem, et effrenatas animi cupiditates, exulare jubet: plurima alia admiratione digna in libro de jure jurando memoriæ tradidit. Intelligebat enim vir prudentiſſimus medicæ facultatis dignitatem omnem eſſe interituram, niſi ad illam

exercendam, homines probi ac benemorati admovèrentur. Intelligebat, medici improbitatem nemini non fore periculosam, et magis quam morbus infestam, ac metuendam. Et certè nemo, nisi amens sit, et omni ratione destitutus, incolumitatem suam commissam velit homini, non dico nequam, sed de cujus probitate, ac fide, minimum suspicari quis possit.

Sed jam tempus est, ut quantum Religionis studium conferat ad Jurisprudentiæ, Theologiæque dignitatem, et præstantiam, clariore argumento percipiatis. Magna laus legum est. Et Apostolus Paulus cum Cæsarem appellavit, immò et ipse Christus reddens tributum Cæsari debitum, legibus usi sunt. Notandum vero, et graviter dolendum, quòd earum studio multi miserandum in modum abutuntur: et cum debeant in authenticarum legum notitiâ, cognitione, atque intelligentiâ insudare, amore justitiæ vel sciendæ, vel docendæ, vel exequendæ; ipsi aliud quærunt, videlicet, ut permagni habeantur, ut in omni negotio sciant eis, quæ sibi non placent, resistere, vel ut omnes sibi malum ab eis timeant, propter calumnias, et impugnationes, quas movère facillimè possunt. At studio Religionis incumbant, et omnes discent, quam laudabile sit Jurisprudentiæ studium, à quibus in eo est cavendum, et ad quem finem ipsum dirigendum. Sic Deum habebunt præ oculis, ut si vel iudices sint, vel advocati, sive optimatum con-

siliarii, sedulò dent operam ad ea, per quæ possunt hæc laudabiliter exercere, illaque vitare, quæ in eis sunt reprehendenda. In foro enim quis non videt, quantum valeant præter ingenium et doctrinam, splendor nominis, existimatio hominum, et vitæ præclarè actæ dignitas? quantum in consiliis vim habeat spectata virtus, fidei et Religionis opinio? Omnes virtute, aut virtutis specie, et opinione ducimur: quare Solón admonebat, ne tam juri jurando, quàm probitati fides haberetur.

De his autem qui Juri Canonico dant operam quid statuendum esse putatis? Quantum præclaræ huic scientiæ conferat Religionis studium, dubitare poterit, qui materiam de qua agit Jus Canonicum, penitùs ignoret. Ea etenim quæ ad hanc scientiam pertinent, partim à jure naturali, partim à jure Divino sunt educta. Ad eam pertinent et dicta Sanctorum, et sententiæ Romanorum Pontificum, et conciliorum decreta, quibus omnibus, ut unusquisque utatur ad utilitatem proximi, et non ad nocumentum, studium Religionis adhibendum est. Sunt quippe multi abutentes jure ad injuriam: studentes diligenter in his per quæ possunt electiones turbare, apellationes contra Prælatos suos interponere, et similia: cum e contra debeant in scientiâ istâ præferre, non quæ ad causarum prosecutionem, sed quæ ad salutem pertinent, et proximi utilitatem.

Superest tandem, ut optimam, ac penè cunc-

tarum scientiarum, ut ita dicam, scientiam, Theologiam scilicet attingam: quæ ita cum Religione conjuncta est, ut altera alterius appendix esse videatur. Et re quidem vera, Theologia nihil aliud est, quàm scientia Divinæ legis, in qua studet Beatus vir, de quo in psalmo dicitur, quod *in lege ejus meditabitur die ac nocte*. Ad hoc studium oculos suos aperit cum dicit psalmo 118. *revela oculos meos*. Et in hoc studio beatificatur secundum illud *Beatus homo quem tu erudieris Domine, et de lege tuâ docueris eum*. Deploandum vero nonnullos Theologiam ita ad superna proclivem, ad humana deflectere; ut omnes difficultates tum speculativas, tum morales, non Divinarum rationum momentis sed humanæ probabilitatis fallacibus statèris appendant. Ita, qui seriò, perpetuòque agunt de Deo immortali, de virtutibus christiano homine dignis, de felicitate sempiternâ beatorum, et si vis etiam de pœnis impiorum apud inferos præparatis, de quibus omnibus persuassum nobis esse volunt; ipsi longè alias vivendi rationes sequuntur. Ii ad Religionem recurrere debent, in ejusque studio querere thesaurum illum opulentissimum, et inexhaustum divitiarum spiritualium. Ibi virtutum omnium, quæ verè animorum divitiæ sunt, documenta traduntur, morborum omnium spiritalia remedia apponuntur, offerturque mensa illa in conspectu omnium parata, in quâ pro peccatorum venenis, antidotum; pro necessitatibus, auxilium;

pro adversis, tutamen; pro laboribus, levamen; pro periculis, securitatem accipimus. Et si quid negotii cum novatoribus, cum incredulis, cum impiis, habendum aliquando sit nobis: studio Religionis continuo, tamquam ad pugnam parati, ad eos semper accedamus, ut non victa invincibili Ecclesia, nec nos, Deo adjuvante, in ipsâ vincamur.

Vos itaque, clarissimi Doctores, bonarumque Artium Magistri, Adolescentes auditores vestros, hoc sæpe pro dignitate vestrà, ac sapientiâ commonere debetis; ut intelligant doctrinam sine virtute, exitium fieri, atque infortunium. ; Utinam nostrâ hâc ætate parentes in liberos suos, egregiâ indole et ingenio ornatos, tam sapientes animi sensus infunderent! Quod si fortè parentes cæco amore ducti, liberos suos non tam ad virtutem, et honestatem, quàm ad opes, et præfecturas assequendas, cohortantur; ad vos illud spectat, qui parentum ipsorum vices, auctoritatemque suscepistis.

At longius jam, quam par erat progressi sumus. Ut finem itaque dicendi faciamus, ad vos quotquot iadestis ingenui adolescentes, sese convertit oratio, vos magnopere hortatur, atque obsecrat. Jam probè intelligitis quousque vestra ducenda sint studia, quò ætatis, quò industriæ nervos intendere oporteat, ut studiorum fructus locupletissimos, atque pulcherrimos reportetis. Itaque mihi

vestrûm amantissimo credite, plus vobis, ad studiorum dulcissimos fructus comparandos proderit assiduum ac diligens Religionis studium, quàm lectio multiplex, et diuturna illorum omnium scriptorum, qui licet in omni disciplinarum genere celebratissimi, nulla tamen probitatis laude commendantur. Virtutem à vobis, pro suo erga vos amore, et sollicitudine, Rex optimus noster FERDINANDUS expostulat, patria expectat, parentes exigunt, magistri percipiunt, et quanta maximè possunt sedulitate procurant. Hoc ego à vobis summo jure requiro: sic enim profectò fiet, ut et ingeniis, quibus præditi estis, probè utamini, et ut parentum, magistrorum, civiumque omnium pectora, gaudio et lætitiâ, quam dici potest, maximâ, compleatis. *DIXI.*

vestrum amantissimo credite, plus vobis, ad studium dulcissimos fructus comparandos prolebit assiduum ac diligens Religionis studium, quam lectio multiplex, et dilutus florum omnium scripturarum, qui licet in omni disciplinarum genere celebratissimi, nulla tamen probitas laude commendantur. Viridem à vobis, pro suo erga vos amore, et sollicitudine, Rex optime noster, Rex, unus expositus, patris expositus, parentes exigunt, magistris percipiunt, et quanta maxime possunt sedulitate procurant. Hoc ergo vobis summo iure repetitur: sic enim profectus est, ut et in gentes, quibus pariter estis, probe stantio, et ut patrum, magistrorum, civitatum omnium, etiam dei potest, ma-

xius, complicitas. DATA

